

בית המשפט העליון

תקציר פסק הדין ברע"א 1239/19

יואל שאול נ' חברת נידיילי תקשורת בע"מ

תמצית פסק הדין

בית המשפט העליון קבע כי ניתן להגיש תביעה כנגד אדם שביצע "שיתוף" (Share) לפוסט אחר בפייסבוק שיש בו לשון הרע – בשונה ממי שסימן "לייק" (Like), שאותו לא ניתן יהיה לתבוע בגין לשון הרע.

לצד זאת, נקבע כי ההגנות וההקלות הקבועות בחוק איסור לשון הרע יחולו בהקשר זה מתוך תשומת לב לחשש מפני "תביעות השתקה" וכדי למנוע "אפקט מצנן" משמעותי ובלתי רצוי על השיח החופשי ברשתות החברתיות, לצד ההגנה הנדרשת על הזכות לשם טוב.

תאריך מתן פסק הדין: 8.1.2020

שופטי ההרכב: ד' ברק-ארז, מ' מזוז, י' וילנר

רקע: כנגד המבקשים, בני זוג המתגוררים בעיר גבעתיים, הוגשה תביעת לשון הרע על-ידי המוציאה לאור של עיתון שבועי בשם "המקומון רמת-גן גבעתיים". התביעה הוגשה בגין פרסומים בעמוד "גבעתיים מחרימה את המקומון" שזהות מנהליו אינה ידועה ושביחס אליהם ביצעו הנתבעים פעולות של "לייק" ו"שיתוף".

בית המשפט נדרש להכריע האם פעולות השיתוף והלייק עולות כדי "פרסום" כמובנו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965. בית משפט השלום דחה את התביעה שהוגשה בגין כלל הפרסומים, ואילו בית המשפט המחוזי הבחין בין שני סוגי הפעולות בפסק דין שעורר שאלות עקרוניות. מאחר שמדובר בשאלה תקדימית בית המשפט העליון נתן למבקשים רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ודן בערעור לגופו. בסופו של דבר, הערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי נדחה.

עיקרי פסק הדין

בית המשפט העליון (מפי השופטת ברק-ארז, בהסכמת השופטים מזוז ו-וילנר) עמד על האתגרים הכרוכים בהתאמתם של דיני לשון הרע המסורתיים לעידן הרשתות החברתיות. מצד אחד, הודגשו יתרונותיו של השיח הפתוח, הנגיש והחופשי המאפיין את רשת האינטרנט. מצד שני, צוינו גם החסרונות המסוימים שלו, כגון האפשרות לבצע הפצה מהירה ורחבה של פרסומי הסתה ושנאה, מידע כוזב ומטעה ("Fake News") או פרסומים פוגעניים ומכפישים. על רקע איזון זה, בחן בית המשפט את השאלה הנוגעת לפעולות השיתוף והלייק. פסק הדין עסק בפרסומים בפייסבוק, אך הובהר בו כי

עקרונותיו יחולו בשינויים המחויבים ביחס לפרסומים ברשתות חברתיות אחרות (למשל, תוך התייחסות לדמיון בין "שיתוף" בפייסבוק ל- Retweet בטוויטר).

באשר לשיתוף, נקבע כי מדובר בפעולה של חזרה על פרסום החושפת אותו למשתמשים נוספים, שאולי לא נחשפו לפרסום המקורי. הוסבר כי פעולה של שיתוף עשויה להקנות לפרסום מסוים תפוצה נרחבת ותהודה רבה (ובכך לתרום להפיכתו ל"ויראלי") מעבר למה שהיה מקבל לולא שותף. לעומת זאת, נקבע כי קשה לראות בלייק פעולה שיוצרת "עותק" של הדברים ומהווה חזרה עליהם, גם אם האלגוריתם של הרשת החברתית עשוי להוביל לעדכון של משתמשים נוספים ברשת בדבר התרחשותה של הפעולה.

לצד זאת, השופטת ברק-ארז עמדה בפסק הדין על כך שמתן אפשרות להגיש תביעת לשון הרע כנגד משתפים מעוררת מספר חששות – מפני פרקטיקה של "תביעה בררנית" ומפני תביעות השתקה היוצרות "אפקט מצנן" כלפי התבטאות לגיטימית (SLAPP), וזאת לצד החשש מפני הצפת בתי המשפט בתביעות בעלות אופי גבולי. לפיכך, פסק הדין נדרש גם לחשיבות הנודעת לאופן פרשנותן ויישומן של ההגנות וההקלות הקבועות בחוק איסור לשון הרע כדי למנוע הרחבת יתר של חבותם של מי ששיתפו ביטויים ברשתות החברתיות. בפרט הודגשה האפשרות של שימוש בדוקטרינה של שימוש לרעה בהליכי משפט על מנת לסלק תביעות שבית המשפט מוצא כי הוגשו מטעמים פסולים או לא ראויים באופן שעלול לפגוע בחופש הביטוי באינטרנט.

השופטים מזוז ו-וילנר הסכימו לפסק דינה של השופטת ברק-ארז.

השופטת וילנר הוסיפה ועמדה אף על חשיבותה של הזכות לשם טוב, ועל פוטנציאל הנזק הטמון בשיתופו של פרסום עוולתי ברשתות החברתיות, אשר עלול להיות חמור במיוחד דווקא בשל המאפיינים הייחודיים של רשתות אלה. לפיכך, סברה השופטת וילנר כי בבחינת החלתו של חוק איסור לשון הרע על שיתוף מידע ברשתות החברתיות, יש ליתן את הדעת לאיזון זהיר בין מעלותיהן הרבות של הרשתות החברתיות ותרומתן למימוש הזכות לחופש ביטוי, לבין הסיכון הגלום בהן לפגיעה ממשית בזכות לשם טוב. השופט מזוז הצטרף לדברים אלה.